

Posamezna:

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

127. štev.

Maribor, dne 7. novembra 1923.

Letnik XV.

Zbor zaupnikov SLS v Ljubljani.

V Ljubljani je dne 4. in 5. novembra zboroval parlament naše Slovenske ljudske stranke. Za zbor je vladalo ne samo med našimi pristaši, ampak posebno med vrstami drugih strank izredno zanimanje. Celo Beograd se je izredno zanimal za potek parlamenta «Koroščeve partije». Z največjo pozornostjo so čakali na izid zbora zaupnikov radikalni in demokrati. Pravec in taktika SLS bo več ali manj merodajna za bodoči potek političnega življenja v naši državi. Nihče, tudi demokrati, ne zanika več, da je SLS edina prava zastopnica slovenskega naroda. In osebno radi tega je vladalo med vsemi političnimi krogi izvanredno zanimanje za zbor SLS. Demokrati, koji po «Jutru» in drugih svojih žurnalnih trdovratno trdijo, da vlada v SLS glede taktike nespornost, da ima stranka dve struji, da razpada, so bili prepričani, da bo na zboru zaupnikov prišlo do «razdora». Radikali so pričakovali, da bo zbor SLS pozval poslanke, naj uberejo mirnejšo taktiko napram vladi, ali pa naj vstopijo za par drobtin kar v Pašičevo vladu. Samostojneži so upali, da so njihove laži v «Kmetijskem listu» imele uspehe in bodo kmetijski zaupniki izrazili Korošču svoje nezadovoljstvo. A ne eno, ne drugo se ni obistinilo. Armada Slovenske ljudske stranke stoji neomajljivo, složno in ojačena za svojim voditeljem in svojimi poslanci. Zbor zaupnikov je bil pravi praznik avtonomističnega pokreta, praznik slovenstva, zbor one armade, ki od svojega zvišenega cilja ne popusti in ne odneha, ne za pičico. Na stotine in stotine preiskanih mož iz vseh delov Slovenije je priseglo zvestobo programu SLS, ter napovedalo neizprosno boj vsem onim, ki jemljejo svobodo našemu narodu. Zbor je posebno ostro podčrtal točko: Boj korupciji!

Na zbor je dospelo tako veliko število izvoljenih zaupnikov-delegatov iz vseh delov Slovenije, da tega nihče ni pričakoval. Zastopano je bilo Prekmurje, Koroška in vsi drugi deli Slovenije po zastopnikih iz vseh župnij. Samo županov je bilo navzgor nad 150.

V nedeljo, 4. novembra so se vršila predposvetovanja: Seja izvršilnega odbora, zbor Stokovne zveze, Kmetijske in Obrtne zveze. Ob 4. uri popoldne so se sestali delegati organizacij SLS v dvorani Akademskega doma. Dr. Korošec je tu podal izčrpno poročilo o zunanem in notranjem položaju. Poročilo je odkrilo marsikatero zakulisno stvar, o koji časopisje ne sme poročati. Naš vodja je podal i navodila za bodočnost.

Seja delegatov je trajala od 4. do 8. ure zvečer. Debata se je vršila predvsem o resolucijah, ki so se drugi dan predložile glavnemu zboru zaupnikov. Povdarjati moramo, da je vladalo v vseh točkah popolno soglasje.

V ponedeljek, 5. novembra od pol 9. do 10. ure se je v Akademskem domu vršila seja vodstva SLS. Sprejela se je lista načelstva stranke in se je vršila končna korektura resolucij.

Dvorana «Unionova» je bila že pred pol 11. uro zasedena. To ni bilo običajno zborovanje. Vstop so imeli samo od krajevnih organizacij pravilno izvoljeni delegati. Sam ožak «Narod» je po svojem izvestitelju naštel okoli 1000 zaupnikov.

Zbor je otvoril poslevodeči podnačelnik SLS prof. Remec. Za predsednika zbora je predlagal dr. Korošec. (Viharno vsklikanje: Živijo dr. Korošec!), za podpredsednike pa načelnike treh stanovsko-političnih organizacij: dr. Gosarja, Brodarja in Ogrina.

Ko je nastopil dr. Korošec je velik zbor priredil voditelju slovenskega naroda dolgotrajne in iskrene ovacije.

Dr. Korošec je v svojem govoru najprej počastil spomin pokojnih sobojevnikov, predvsem dr. Verstovška in bivšega deželnega poslanca dekana Ozmeča, povdarjal veliko izgubo, ki nas je zadela s smrtjo Stojana Protiča, prvega in edinega srbskega politika, ki je videl preko Save, potem je pa začel slikati težek položaj, v katerega je spravil državo centralistični režim.

Povdarjal in izvajal je med drugim:

Srbski narod ima sedaj usodo cele države v rokah, on sam je na vladi, zato je tudi on sam odgovoren, kako se v naši državi danes vlada. Mi Slovenci s to vlado samo enega naroda nismo zadovoljni, ne samo, ker so poklicani, da vodijo usodo te države vsi trije v njej zastopani narodi, ampak ker tudi stvarna ta vlada nam Slovincem ne daje tega, kar smemo opravičeni od nje terjati. Ona nas preganja, zanemarja in zapostavlja.

In nam naši politični prijatelji pravijo: Saj imate vso politično moč v Sloveniji v rokah, zakaj je ne izrabite? Mi pa jim na to odgovarjamo: Mi imamo svojih 21 poslancev, mi smo zastopniki slovenskega naroda, a o slovenski politični moči govoriti, je velika hinavščina nasprotnikov, ki so jo prodali centralizmu. — Slovenska politična moč je pokopana, vrne pa se, ko pride nazaj v avtonomijo Slovenije. Oni pa, ki so jo ubili in pokopali, so demokratje in kmetijci, ki vas hočejo sedaj za to še zasmehovati. Mi Slovenci pri svojem

malemu številu v nobeni situaciji sedaj ne moremo igrati odločilne vloge, ker v parlamentu odločajo številke in ne žalibog razlogi in pamet.

Očividno najbolj pa vznemirja naše politične tovariše na Slovenskem, zakaj da še nismo v vladi. Danes biti v vladi, se pravi biti centralist. Kaka napaka bi bila, postati centralist danes, ko je celo demokratska stranka začela tok časa in se previdnim korakom začela blizati avtonomistični misli, o tem ni trega govoriti. Ili v vlado, pa je danes isto, kakor postati centralist. — Nato je še podrobneje razložil, zakaj SLS ne more v vlado: Ker ji brani to čast in poštenje in ker se je v režimu vgnezdila korupcija. Naša stranka bo stala vedno tam, kjer je borba proti korupciji in za to ne bomo vstopili v noben vladni čoln, ki bi hotel pluti po starih, motnih vodah. Nam se hoče čistih, svežih voda in četudi se mora par desetih ljudi vreči neusmiljeno čez krov.

Sklenil je svoj govor takole: Ako pogledamo, kako stojimo v državi nasproti drugim strankam, potem mislim, da lahko izjavljam v imenu SLS, da v tem kaosu zavzemamo povsem jasno stališče in to je: mi ostanemo v pošten priateljski zvezi s hrvatsko kmetisko stranko in z muslimansko stranko in sicer za to, da si priborimo svoj najaktualnejši cilj, to je, da si priborimo avtonomijo. In če prihajajo snubci od vseh strani, mi jim pravimo: Lahko nas imate, toda nikdar ne brez avtonomije!

Med govorom in ob koncu je zbor svojem voditelju pritrjeval s tako iskrenostjo in navdušenjem, da mora to opisati samo tisti, ki je bil priča tej manifestaciji.

Nato dobi besedo dr. Brejc. Govoril je med neprestanim gromkim pritrjevanjem o «avtonomistični misli». Govor je bil naravnost mojsterski, podprt z iskrenimi dokazi, kako nas Slovence in Hrvate centralizem skuša gospodarsko, narodno in politično ugonobiti. — Proti onim, ki so glasovali za Vidovdanko ustavo in so se prodali ob tej priliki Srbom, so padale iz stoterih ust slovenskih mož gromke, a ostre obsodbe polne besede. Naj bi bili navzoči Žerjav, Pučelj, Kukovec, Mermolja, Drofenik, Urek, Dobnik, Vošnjak in vsi drugi, ki so nas za par ministrskih sedežev prodali velesrbskemu centralizmu, kako je cvet slovenskega naroda obsodil izdajalce

O dr. Brejčevem govoru pa rečemo samo eno: Treba ga je natisniti in kot brošuro dati vsakemu Slovincu v roke.

Za dr. Brejcem poroča tajnik SLS Marko Krajnc o organizaciji stranke.

Kot prva se je sprejela sledeča resolucija:

Zbor zaupnikov SLS jemlje poročilo svojega načelnika z odobravanjem na znanje ter izreka popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu in mu glede taktike prepušča svobodno roko. — Druge resolucije objavimo prihodnjič. Potem so se vršile volitve načelstva in izvršilnega odbora SLS. — V predsedstvu so:

Dr. Anton Korošec, načelnik; Bogomil Remec, I. podnačelnik, Ivan Brodar, II. podnačelnik, Ivan Ogrin, III. podnačelnik, dr. Andrej Gosar, IV. podnačelnik.

Dr. Korošec zaključil veličastno poteklo zborovanje zaupnikov z besedami:

Kakor molimo vsak dan zjutraj in zvečer kot kristjani Oče naš, tako hočemo kot politiki vedno misliti na zmago naše ideje, na avtonomijo! Živela Slovenska ljudska stranka!

Z živahnim odzivom: Živela SLS so se nato zaupniki razšli, da popoldne pri stanovsko političnih zborovanjih nadaljujejo in izvršijo dopoldne započeto delo.

Politični položaj.

Nota beogradske vlade Bolgariji. Včeraj je bila predana bolgarski vladi v Sofiji nota naše vlade radi napada na našega vojnega atašeja s sledečimi zahtevami: 1. Obžalovanje slučaja od strani bolgarske vlade našemu predstavniku v Sofiji. 2. Bolgarski vojni minister naj se posebej izjavi svoje obžalovanje našemu vojaškemu zastopniku. 3. Bolgarski vojaški oddelek od 250 mož mora izkazati čast naši zastavi pred našim poslaništvom v Sofiji. 4. Od bolgarske strani se mora izvesti najvestnejša preiskava za ugotovitev in kaznovanje krivcev in soudeležencev napada. 5. Vprašanje materijalne odškodnine se pa predloži razsodišču v Haagu. Izvršitev prvih treh točk se zahteva v 48 urah.

O poglobitvi nasprotstev v demokratski stranki. — Demokrate vedno skrbijo izmišljeni razcepi, nasprotstva pri naši SLS, a svoje lastne nevednosti nočejo videti. Kako je z edinstvom v JDS, zna povedati starosta «Narod», ki je priobčil v štev. 253 pod zgoraj omenjenim zaglavjem žalostni in resnični položaj v demokratski stranki. «Narod» je resnega mnjenja, da sta si voditelja demokratov Davidovič ter Pribečević s cilji njune politike popolnoma nasprotna. Pribečević se trudi na vso moč, da bi zlezal s svojimi pristaši in

skupno z radikali k vladnemu krmilu na vodlagi vidovdanskega unitarističnega programa. Čisto drugo pot hodi Davidovič. On zbira parlamentarne in izven parlamentarne opozicijske struje s pošteno in odkrito mišljenim programom, ki gre za tem, da se radikalna vlada nadomesti z novo vlado brez radikalov, kar seveda ne bo mogoče brez pristanka na revizionistične programe. Davidovič se torej približuje revizionistični opoziciji čedalje bolj in bi se na temelju zagrebškega kongresa ter pokreta srednje linije rad postavil na čelo celokupne jugoslovanske revizionistične politike. — Vidi se torej, da gredo cilji obeh voditeljev demokratske stranke sila narazen, da je pa vseeno smer Davidovičevega delovanja mnogo konkretnjša in politično premišljena, kakor pa Pribečevićeva, ker je več kot naivno misliti, da bi hotela revizionistična opozicija v narodni skupščini kedaj pomagati g. Pribečeviću, da kedaj vzpostavi unitaristično fronto. Tako poroča čisto pravilno o JDS edinstvu «Narod» in do zgoraj prerokovanega bo tudi prišlo slej ali prej. Slovenski Žerjavovci bodo šli gotovo za Pribečevićem.

Politika HRSS. «Slovenec» poročevalec se je razgovarjal z uglednim članom vodstva HRSS. Na vprašanje, v kateri smeri se giblje Radičeva akcija v inostranstvu, je dobil odgovor, da je smer Radičevega delovanja neizpremenjena. Njegova naloga je bila in je, da informira angleško javnost o stanju na Hrvatskem. V Zagreb je prišlo 27. pismo Radičeve, v katerem poroča o vtisu njegovega predavanja v delavski stranki. Rezultat tega predavanja je sklep, da se Radičeve predavanje razmnoži, da bo dobil vsak član parlamentarne zastopstva delavske stranke po 1 izvod. — Na vprašanje, kako presoja HRSS trenutni politični položaj, je dobil odgovor: Mi smo pripravljeni. Čim prej volitve, toliko boljše!

Verska vzgoja v šolah. Z ozirom na posebno vest «Učiteljskega Tovašisa», da je znana naredba prosvetnega ministra o verski vzgoji za Slovenijo ukinjena, sta poslanca dr. Hohnjec in dr. Kulovec stavila na prosvetnega ministra, da odgovori na sledeče točke: 1. Komu je bila naredba namenjena: Ali za celo državo, ali le za Srbijo; 2. Ali je naredba že v veljavi in za koga; 3. Ali velja tudi za Slovenijo, in 4. Če naredba za Slovenijo ne velja, zakaj smatra minister tako naredbo za Slovenijo nepotrebno?

Zakon o sodnikih. Na seji zakonodajnega odbora je zahteval poslanec dr. Hohnjec, da se postavi na dnevni red kot prva točka zakon o sodnikih in ne zakon o ustroju sodišč. Svojo zahtevo je utemeljeval z okolnostjo, da je zakon za sodnike že izdelan in bi se ga dalo lahko v kratkem rešiti, kar bi bilo tudi za gmotni položaj sodnikov velikega pomena, zakon o ustroju sodišč pa je nepopoln in bo treba mnogo časa, predno bo mogel načrt postati zakon. Minister dr. Perič je priznal važnost zakona o sodnikih in pritrdil, da je treba gmotni položaj sodnikov izdatno izboljšati s primernimi dokladi, kljub temu pa se je večina odbora odločila, da pride prvi na vrsto zakon o ustroju sodišč.

Iz seje finančnega odbora. Kot posebno krivičnost režima je navajal poslanec dr. Kulovec tudi to, da se skoro ves investicijski kredit potroši za Srbijo, plačujejo ga pa večinoma prečani. Grade se železnice, toda le v Srbiji. Grade se mostovi, toda le v Srbiji. Grade se ceste, toda le v Srbiji. Sedaj pa se ozrimo v Slovenijo: Koliko železnic je država začela graditi v Sloveniji? Nobene! Isto je z mostovi, isto s cestami. Ko bi se vsaj to, kar smo prinesli s seboj v novo državo, pošteno vzdrževalo, a niti za popravljanje in vzdrževanje starih dobrin se državna uprava ne briga, dasiravno je iz vsake strani državnega proračuna razvidno, koliko in kako redno Slovenija plačuje! Celokupni kredit ministrstva za javna dela znaša 434 milijonov dinarjev, od te svote pa je določenih samo za Srbijo 231 milijonov dinarjev, a v tej svoti še niso všteli stroški za ogromno število uradništva tega resora v Srbiji. Že iz teh podatkov je razvidno, kako malenkostne morajo biti vsote, ki odpadejo na druge pokrajine.

Pri razpravi o proračunu finančnega ministrstva je grajal poslanec Pušenjak neprestana nova imenovanja uradnikov v finančnem ministrstvu, ki jih minister nastavlja vkljub sklenjeni redukciji, in se nikakor ne strinja z visokimi honorarji, ki jih ti gospodje prejemaajo za čezurno delo in za nebrojne komisije. V smislu predstavke «Društva finančnih konceptnih uradnikov za Slovenijo» zahteva tudi za finančne konceptne uradnike izven ministrstva primerne dohodke. Z nevoljo omenja tudi slučaj tiskanja formularjev za odveznice državnega dolga, za kar se je plačalo mnogo previsoko ceno. Za geodetski kurz zahteva izdatnejši kredit. Na to zahtevo je finančni minister pristal in je dotična postavka za Beograd in za Ljubljano zvišana za 900 tisoč dinarjev. Glede cen raznih predmetov monopolne uprave se čudi, da se cene vedno dvigajo, dohodki monopolne uprave pa ostajajo na stari višini. Graja tudi sestavo upravnega odbora državnih mono-

polov, kjer sedi celo zastopnik znane Bleerove skupine, čeprav država ni prejela od te finančne skupine izgovorjenega zneska. Predlaga znižanje nagrad za upravo, čemur je minister pritrdil. Nagrade so znižane za 1.200.000 dinarjev.

Obisk naših parlamentarcev na Poljskem. Na vabilo poljskega parlamenta se je določilo na konferenci šefov strank, ki se je vršila dne 3. t. m. v Beogradu in katere se je udeležil v imenu vlade minister g. Ninčič, da odpotuje 26 poslancev našega parlamenta na obisk v Poljsko. Od tega števila odpade na radikale, Nemce in Dzemijetovce 13, na demokrate 5, na SLS 3, na muslimane 3 in na zemljoradnike 2 poslanca. Deputacija odpotuje iz Beograda dne 10. novembra ter potuje preko Zagreba, Maribora in Dunaja v Varšavo.

Vlada in naši rojaki pod tujim jarmom.

V zadnjem času se časopisje mnogo bavi z usodo naših rojakov pod italijansko fašistovsko vladjo. Ko so se po Sloveniji in Hrvaški prirejele protestne manifestacije radi poitalijančevanja Slovencev in Hrvatov pod italijansko vladjo, je bil Beograd pri vsem tem precej ravnodušen. Če ne bi bilo opozicije, ki se je v parlamentu zavzela za temeljne narodnostne pravice našega življa pod Italijo, bi šli vsi nasilni in teroristični čini italijanske fašistične vlade nad našim življem gladko in neopaženo mimo srbske radikalne vladajoče stranke. Vlada bi se sama nikakor ne spomnila, opozoriti italijanskega zastopnika, kako učinkuje in vpliva pri nas postopanje njegove vlade z našimi brati. Še le potem, ko je opozicija dvignila ogorčen protest proti italijanskemu nasilju nad narodnostnimi manjšinami, je spoznal zunanji minister za vredno in potrebno, da obvesti italijanskega zastopnika o razpoloženju med nami.

Narodne manjšine naše krvi so pa tudi pod Avstrijo in Ogrsko in v zadnjem času se je mnogo pisalo po listih, ter primerjalo, kako postopa naša država doma z narodnimi manjšinami in kako se postopa drugod z našimi ljudmi. Poročila vladnih listov so izzvenela v samohvali režima, vsi drugi so pa morali priti do zaključka, da se našim ljudem po tujem svetlu samo po krivdi naše vlade tako slabo godi.

Vsaka druga država posvečuje veliko skrb in brigo za svoj nacionalni življ pod tujo oblastjo. Vsem je znano, kako je znala Italija varovati svoje ljudi pri nas in kake neverjetne uspehe je dosegla pred beograjsko vladjo. Znano je tudi, kako Čehoslovaška skrbi za svojo manjšino pod Avstrijo in kako ji ob vsaki priliki pomaga ter se za njo zavzema. A mi, kaj smo doslej storili za rojake pod tujim jarmom in v koliko se je naša vlada poslužila mednarodno določenih pravic in sredstev za zaščito svojega življa pod tujo oblastjo?!

Predno vlada lahko nekaj stori ter izpolni svojo dolžnost do svojih rojakov, mora imeti gotove točne slike o njihovem položaju in o njihovih potrebah. — Druge države, ki vestno in uspešno podpirajo svoje rojake v tujini, imajo pri vladah poseben oddelek, ki ima v svoji evidenci ves položaj in vse potrebe svojih sonarodnjakov. V teh oddelkih se koncentrija celi material o manjšinah. Tu je statistika, zgodovina, njih kulturna višina, kulturne institucije, gospodarske in prosvetne potrebe, socialne zadeve, šolstvo itd. V tem oddelku se nadalje zbira tudi dokazilni material o persekucijah tuje vlade nad narodnostno manjšino, da se lahko ob primernem času proti temu nastopi na mednarodnem mestu.

Končno se je tudi pri nas občutila in spoznala potreba, da se ustanovi centrala o evidenci položaja naših narodnostnih manjšin po drugih državah. Vse naše delegacije po drugih državah bi morale v to centralo točno in nujno pošiljati poročila o položaju in potrebah naših rojakov po drugih državah. Iz teh poročil bi lahko naša vlada črpala potrebne podatke, da lahko po potrebi nastopi v zaščito naših narodnih manjšin pred Društvom narodov in pred interparlamentarno komisijo. Za tako intervencijo je seveda potrebna največja točnost in izborna kontrola, za katero pa seveda Beograd nima smisla.

Pred par meseci se je taka centrala v resnici organizirala v Beogradu — kakor poroča zagrebški «Obzor» — je njen načelnik dr. Milan Gavrilović po vzeru Čehov dobro in premišljeno začel svoje poslovanje. Uredil je arhiv, knjige, zemljevide, brošure, časopise itd. ter je imel vse potrebno osnovano za nadaljni razvoj in delovanje tega urada. Naenkrat pa so tega načelnika toliko zgnjavili, da je zapustil državno službo. Sledil mu je dr. Miletič, ki se je ravnal po njegovem vzoru, a je tudi komaj mesec dni ostal v državni službi. Za njim so prišli v ta urad neizkušeni mladeniči, ki še geografskih pojmov nimajo o naši državi, kaj se le o našem življu po tujem svetu. Nazadnje so pa postavili na čelo tega oddelka svetnika Tadiča, katerega so odpozpoklicali od poslaništva na Dunaju. Ta mož se je pri dunajski delegaciji odlikoval s svojo skrajno zanižnostjo in malomarnostjo in ker ga na Dunaju niso mogli več rabiti, so ga vzeli v Beograd ter postavili za šefa zunanjepolitičnega oddelka za naše narodne manjšine. Če se je ta gospodin poprej kazal samo na diplomatskih čajankah, si lahko mislimo, kako bo vršil svojo novo službo.

Po vsem tem se vidi, da se naša vlada prav malo briga za usodo naših rojakov pod tujo oblastjo. S tem, da je postavila poseben urad ali takozvano «drugo politično oddeljenje», je hotela samo markirati to, kar

imajo druge države resno in vestno urejeno. Ko so bile zadnji čas protestne manifestacije radi italijanskega nasilja, je šovinistični list «Balkan» divje napadal Slovence in Hrvate, češ, da so protidržavni separatisti, švercerji, ignoranti, spletkarji in zdražljivci, ki bi radi zaplellli državo v slabe odnose s «prijateljsko» Italijo. Divjaški izbruh tega lista je vlada mirno tolerirala in nobeno glasilo vladajoče radikalne stranke se ni obrnilo proti taki pisavi. Vlada, ki pusti na tak način sramotiti in napadati dele svoje države, seveda tudi ne more imeti smisla in čuta za usodo naših rojakov pod tujim jarmom.

Po svetu.

Bojne priprave nemških monarhistov. Bavarske monarhistične čete, zbrane v okolici Bamberga, so popolnoma pripravljene na boj. Tudi vodja velenemških fašistov Hitler ima za dva vojna polka oborožene sile. Hitlerovci trdijo, da niso iregularne čete, temveč, da spadajo med vojno moč bavarske vlade. Monarhistične čete rekvirirajo živila po vaseh in mnogo jih je že v okolici samega Berlina, od koder grozijo z vkorakanjem v mesto.

Ustava turške republike. Te dni je nova turška republika dobila svojo ustavo, ki je prav za prav samo nekoliko prerejen nacionalni pakt, izdelan že pred 4 leti v Angori. Novo izvoljeni parlament je to ustavo sprejel. Po novi ustavi je turška država demokratsko-republikanska, nerazdeljiva, državna vera je Islam, državni jezik pa turški. Glavno mesto države ostane Angora. Vsa izvršilna in legislativna oblast je podeljena in koncentrirana v narodni skupščini. Državljanji so pred zakonom vsi enaki. Uživajo popolno svobodo prepričanja, pisanja, govora in sestankov. Časopisje je v okviru zakona svobodno, istotako tudi različna društva. Prvotno se je določilo, da se vrše volitve predsednika republike vsakih pet let sedaj pa so Turki ta zakon v toliko spremenili, da je ta perioda skrajšana na trajanja parlamenta, to je na štiri leta. Predsednik republike je glava države in vlade, on imenuje efektivnega predsednika vlade ter ima suspensorno pravo sveta. V slučaju pa, da se zakon na katerega je izrekel predsednik svoj veto, kljub temu sprejme še drugič in sicer z dvotretjinsko večino, postane ta zakon polnomočen. Ministri imajo naslov «komisar», kakor v Rusiji. Turčija se je s sprejetjem te ustane definitivno odločila za republiko ter se na znotraj znatno ojačila. Kakor je že znano, je izvoljen za predsednika republike Kemal-paša. Za predsednika parlamenta pa je bil te dni izvoljen Safvet-beg.

Belezke.

Izgube pri razmejitvi. Naša diplomacija ima «silno» srečne roke. Pet let se že vrsti neuspeh za neuspehom, pet let pa se že tudi razmejuje, pa še ni razmejeno zlasti z Rumunijo in Ogrsko, ker je pač meja tako dolga. Tudi terenske težave so, potem dnevnice, razni spori itd. Rumuni, «verni naši zavezniki», steber male antante so še prav posebno za to, da razmejitev dolgo traja. Njih «zavezniški» tisk je poln zahtev po rumunskem Banatu in po mejah ob Tisi in Donavi. Mi pa še vedno razmejujemo ter se pogajamo. Celo beograjske «Novosti» vedo povedati, kake uspehe žanje naša diplomacija v Banatu: «Naši delegati celo stvar zavlačujejo iz osebnih interesov, drugo je, da so v igro prišle metode transakcij, ki se že povsod vidijo pod današnjo vladjo, tretje se bo mesto Zombolj odstopilo Rumuniji, četrto v Rumuniji se hvalijo in postavljajo z uspehi na našo škodo, petič izgubimo mi poleg Zombolja dva otoka na Donavi, Moldavo in zgodovinski Adakale in šestič še molči, vara naprej javnost, potem je pa postavi pred gotovo dejstvo, ko je «uspeh» že tu.» — V zadnji mesta Zombolj se je to videlo posebno jasno. Par let se sploh ni govorilo o tem, da bi to mesto lahko prišlo pod Rumunijo, kar naenkrat so pa začeli Rumuni ponujati naši razmejitveni komisiji dvojne vasi in nekaj močvirnega polja, če jim mi odstopimo lepo in bogato mesto Zombolj. Naša delegacija je čisto po nepotrebnem začela razpravljati o tem predlogu in Rumuni so začeli nastopati kot bi imeli bogzna kakšno pravico do Zombolja. Z izgubo tega mesta bi bli težko prizadet nemški življ, ki je v tem delu kompakten in nemški poslanci so že nešteto krat posredovali pri vladi, naj nastopi, da mesto naši državi ostane. Od vlade pa prihajajo samo izgovori, najprej da o zgubi ni govora, potem pa, da je treba počakati, urediti, pridobiti podatke itd. Sedaj se pa splošno sodi, da je mesto že izgubljeno.

Postopanje z bodočimi oficirji. Starši takozvanih dijakov-konjenikov opisujejo v «Beograjskem Dnevniku» težko usodo mladih inteligentov v dijaški konjeniški eskadroni v Subotici. 250 jih je, ki odslužujejo svoj 9 mesečni. Starši se pritožujejo, da se z dijaki slabše postopa, kot pa s konji. Stlačili so jih v poslopje, ki je bilo poprej konjska bolnica. Sobe so bile najprej brez lesenih tal, dijaki, ki niso mogli več izdržati na goli zemlji, so si lani sami postavili lesena tla. — Hrana je nevjatna, postopanje pa skrajno surovo. — Podčastniki in častniki kolnejo dijakom otca in majko ter jim molijo tudi pest pod nos. Dijaki si morajo kupovati vse polno stvari, katere bi moral oskrbeti erar in tako morajo plačati tudi luč. Naprav za umivanje ni nikjer, voda je daleč in dijaki morajo po več dni hoditi neumiti okrog. Pri konjih morajo tudi opravljati najgrša dela. Kakih 40 dijakov je prosilo, naj se jih pošlje rajši k polku med navadne vojake in da rajši odslužijo 18 mesecev, komandant pa prošnji ni ugo-

dil in sedaj jim je pripravil pravi pekcl, da je hujše kot v «robiji».

Rodovnik ministrstva poljoprivrede. Cicvaričev «Beograjski Dnevnik» prinaša rodovnik ministrstva za poljedelstvo, ki se glasi: Blagoje Todorović, glavni načelnik. Milan Durič načelnik — zet Blagojev. Dr. Velizar Stojković, načelnik — bratranec Blagojev. Miloš Todorović, inšpektor — pobratim Blagojev. Milan Anastasijević, sekretar — bratranec Blagojev! Maksim Bogavac, računovodja v Topčideru — kum Blagojev! Tu preneha rodovnik v «Dnevniku», verjetno pa je, da gre še dalje navzdol, do portirja ministrstva, ki je vsaj sorodnik načelnikove kuharice. Pač srečno ministrstvo, ker ga lahko upravlja samo ena rodbina. Pa tudi druga ministrstva so lepo razdeljena med beograjske rodbine.

Onevne novice.

Dr. Žerjavovo odprto pismo. Dr. Žerjav je v «Jutru» naslovil odprto pismo na naslov dr. Korošca. Povod je notica v «Domoljubu», ki razkriva, da je dr. Žerjav preganjal nekega oficirja, ker je v svoji vestnosti nastopil proti demokratskemu gerentu Humerju na Jese-nicah, pomagal pa svojemu bratu majorju Žerjavu, da ni bilo slabih posledic pri neki konjski aferi. Dr. Žerjav se dela silno ogorčenega in bojovitega v obrambo svoje časti. Zahteva, da se odpravijo kot odgovorni uredniki poslanci Sušnik, Pušenjak in Žebot, ki sicer že več let ni več odgovorni urednik. Dr. Žerjavovo ogorčenje je pa precej čudno, ker se prvič obrača na «Domoljub», ki je samo nekaj tega posnel, kar smo mi že tedne poprej opisali mnogo jasnejše ter dali tudi razumeti, kje bi se za vse to še danes lahko našli dokazi. Zakaj pa dr. Žerjav tedaj ni nastopil? — Oficir, katerega je preganjal, bo ob pravi priložnosti sam nastopil; take stvari se ne pozabijo in ne odpustijo, kar se pa tiče konjske afere majorja, sedaj podpolkovnika Alfonza Žerjava, smo pa že tedaj navedli, kje se je akt obravnaval in kam je hodil brat brata telefonično klicati na pomoč. Še enkrat: zakaj se Žerjav na našo notico ni oglasil? Dobro mu je znano, da se list, ki ima poslanca kot odgovornega urednika tudi lahko toži in ko smo mi navajali, da bi se ena stvar (mjr. Žerjav — oskrbnih Hey — odvedeni konji) lahko osvetlila po pričah, druga (izvo-ved nekega odpuščenega vojaka) pa bo najbrž še v arhivu oddelka za soc. oskrbstvo, bi dr. Žerjav pač lahko kaj drugega napravil in ne pisal odprtega pisma.

O dvajsetletnici političnega delovanja Svetozarja Pribičevića. Te dni je slavil Pribičević dvajsetletnico, odkar se je spustil na politično polje. Za dvajsetletnico je sklicala demokratska stranka posebno zborovanje v Glinu. O tem IDS zborovanju poroča «Obzor» takole: S tolikim grómom oznanjena demokratska skupščina se je vršila tukaj v Glini in Pribičević je poton tega zborovanja doživel nov fiasko. Število navzočih je znašalo 1200. 10 vagonov, ki so bili rezervirani za dovoz demokratskih vernikov, so pridreli polni — praznine. Govorili so dr. Lukinič in seve o delu Pribičevića, za njim Pribičević o samem sebi. Gospod Svetozar se ni mogel niti ob tej priliki vzdržati, da se ne bi spomnil na radikale in jim privoščil nekaj čisto novih epitatov. Govorili so še: Radosavljevič, Kosta Timotijević (zelo kratko) in Wilder. Vsi govorniki so se zaganjali v radikale in Radiča. Radi premalenkostnega števila navzočih je morala izostati napovedana manifestacija.

Samostojni protestni shod v Ljubljani. «Narod» poroča, da so sklicali samostojni za zadnjo nedeljo nekaj protestni shod proti davčnim bremenom. Kot govornik je nastopil politični komedijant Pucelj, ki se je ljal ono znano rezanico, katero ponuja v vsaki številki svoji stari navadi zaganjal v klerikalce in ponavki «Kmet. lista» in katero niti sam ne verjame. S Puceljem polemizirati, mu dokazovati in ovreči njegove izmišljotine, bi se reklo, metati bob v steno. Človek, ki se je učil mesarske obrti, ne zna nobene logike, odkod neki, za stvarno polemiko pa sploh ni. Ako Pucelj govori, misli, da je kje na sejmu in hvali svojo suho slabostojno kravo, če ravno je sam prepričan, da ni nič vredna. Vsak samostojni shod je kot kak sejem, kjer se kriči in zabavlja, ob koncu pa likof pošteno zalije. Čudno, da si je gospod Urek že toliko ohladil živce, da je tudi počastil ta protestni shod in celo govoril o davčnih bremenih. O Mermolji, Drofeniku in zlatoliškem mlinarju Dobniku ne zna «Narod» nič poročati. Drofenik je kot svoječasni najagilnejši samostojni kričaća čisto utihnil in menda z dr. Vošnjakom vred obrnil hrbet stranki.

Žerjav—Praprotnikova banka in tihotapstvo dinarjev v Avstriji. Centralna banka nemških hranilnic v Radgoni je vedno razpolagala z velikim številom jugoslovanskih dinarjev. Dne 2. novembra so pa dobili naši carinski uradniki na mostu čez Muro uslužbenca nemške centralne banke, koji je nesel okoli 20.000 D iz Gor. Radgone v Nem. Avstrijo. Dinarje je dobil pri Slavenski banki v Gor. Radgoni. Vrši se preiskava v tej smeri, ali je Slavenska banka že večkrat nakazovala na nedopusten način dinarje nemškemu zavodu.

Penzijoniranje novih generalov. Beograjski «Preporod» javlja, da večina novoimenovanih generalov nima komande, ker je pre malo praznih mest za toliko število. Zato bo več nego polovica teh generalov penzjoniranih v najkrajšem času. Vse kaže na to, da so bili ti generali samo radi tega povišani, da bodo v novem činu lahko stopili v pokoj ter dobivali generalsko pokojnino, mesto pukovniške.

Jugoslovansko katoliško akademsko društvo sv. Cirila in Metoda v Beogradu. Na drugem obćnem zboru

jugoslovanskega kat. akad. društva sv. Cirila in Metoda dne 3. novembra 1923 je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednica: Sida Selgradova, cand. med. Tajnik: P. Urankar, stud. phil. Blagajnik in gospodar: Oblak, cand. tehn. Knjižničarka in urednica glasila: Anka Šop, stud. phil. Revizorji: O. Toma Tomažič, dipl. stud. phil., Bogomil Šedivij, cand. phil.

Slovesna blagoslovitev novega Katoliškega doma v Ormožu. Se bo vršila prihodnjo nedeljo po večernicah. Slavnostni govornik pride iz Maribora.

Zadnji odgovor. Iz Šoštanja smo prejeli: Na zopetni napad tokrat v «Jutru» dne 27. okt. sem primoran sam odgovoriti. Motite se, orjunci, ko me sumničite, da sem jaz pisec omenjenega «odgovora» v «Slov. Gospodarju». Ne privoščim vam te časti, da bi jaz z vami polemiziral, ko si je šoštanjska javnost že davno napravila o vas svoje mnenje. Preponiževalno bi bilo za me brodit po ogabnih zablodah, o katerih ve ljudstvo toliko povedati. Z velikim zadoščenjem se pridružujem priznanju, ki ga je dal nek vaš somišljenik, da ste ravno vi največ pripomogli k bliskovitemu razmahu in napredku naših organizacij. Vaše grožnje me prav nič ne ustrašijo, kakor me tudi morebitne napake meni tujih oseb ne zadenejo. Če pa hočete o meni pisati kroniko, sem vam s svojimi življenjskimi podatki rade volje na razpolago. Bil je zadnjič pri orlovski deci hrupen smeh, ko sem jih vprašal, kedar da bi jim bil pripovedoval o naših 400.000 K čistega dobička. Lepo mnenje o vaši resnicoljubnosti bo imela o vas celo šolska mladina. Če pa ste na «takozvani Woschnaggovi tribuni», kakor jo imenujete le vi, videli v lastnih pristaših, ki so bili na tribuni, razne Woschnagge, moram vsa le pomilovati. Koliko naj pošten človek vašim ogabnim trditvam o gmotnem prispevanju gospoda Woschnagga, o nakupu telovadnega orodja še verjame, lahko posnemam iz pravkar navedenega. Laž je tudi, da bi se bil pripetil ob priliki pogreba nekega Popoviča kak incident, znano pa mi je, kako je neki orjunaš obljubljal nekemu možu 500 D, ako bi isti hotel zoper mene pričati, a mož je to v svoji poštenosti s primerno opazko zaničeval odklonil. Roke proč od naših Orlov! To so blagi, pošteni mladeniči, ki jih vso ljudstvo zaradi njihovega vzornega vedenja spoštuje. Izjavljam, da me nobeden vaš napad ne more užaliti in odslej vam sploh ne bom več odgovarjal. Moje geslo je: Na delo za poštenost, treznost in značajnost, ki jo goji orlovstvo! Bog živi naše vrle Orle! Pavel Gril, kaplan.

Umor v Beogradu. O zagonetnem umoru v beograjskem Palace hotelu smo že pisali. Policija je sedaj ugotovila, da je Isellija v resnici umoril francoski kapetan Carlier. Dokazano je namreč, da je krogla, s katero je bil Iselli ranjen, francoskega izvora in sicer iz tvornice «Société française munitions», ki se nahaja blizu Pariza. Municipija te tvornice se dobi lahko samo v Franciji, kar je najboljši dokaz, da je obstrelil Isellija Carlier.

Obesila se v omari. V Subotici se je zgodil 3. novembra izvanredni slučaj samoumora. Zakonska Volič sta živela v največji medsebojni slogi. Žena je bolehalo na raku v goltancu in se je dne 3. t. m. obesila v omari na klin. Ko je visela že več ur, jo je še le mož našel mrtvo.

Izseljevanje naših ljudi. Izseljeniški komisariat v Zagrebu javlja, da se je v mesecu septembru tega leta izselilo iz naše kraljevine 1035 oseb, od katerih je 584 moškega, 451 pa ženskega spola. Poljedelcev je bilo med temi 187, otrok 150, ostalo pa delavci in profesijonisti. V Združene države se je izselilo 549, v Kanado 31, v Argentinijo 231, v Chile 16, v Brazilijo 89, v ostale države Amerike pa 5, v Avstralijo 24 oseb. Kakor se vidi, se je glavno število izseljencev naselilo v Združenih državah, tudi v Argentinijo se jih je podalo precejšnje število. Skupno število vseh izseljencev od 1. januarja do septembra je zelo nizko, namreč samo 4041. V prejšnjih letih se je izseljevalo na primer samo iz Hrvatske in Slavonije letno 70 tisoč oseb.

Koliko drobiža je pri nas v prometu? V zadnjih letih po vojni je bilo natisnjenih pri nas bankovcev za eden, pol in četrt dinarja v vrednosti dvesto milijonov dinarjev. Od te svote še ni dano v promet okrog 25 milijonov dinarjev. Približno ista svota je namenjena za zamenjavo razstrganega in starega drobiža, ki ga potem zažgo. V prometu se sedaj nahaja okrog 150 milijonov dinarjev drobiža. Natiskanih pa je bilo vsega skupaj bankovcev po 1 dinar za 100 milijonov, po pol dinarja pa 50 milijonov, in po četrt dinarja za 50 milijonov dinarjev vrednosti.

Vojni dolg Srbije. Direkcija državnih dolgov je objavila, da znaša skupni dolg Srbije, ki ga je najela za časa vojske pri Francozih, Angležih in Amerikancih 1.863.211.861 francoskih frankov. Od te svote je lo pa v materialu. Vojni dolg Srbije presega za polovico svoto, ki jo ima dobiti Srbija na račun reparacij.

Ljudska predavanja S. K. S. Z. v Mariboru.

SKSZ oziroma Prosvetni kartel otvori kakor vsako leto, tudi letos za zimsko sezono vrsto predavanj. Začeli s bodo v petek, 9. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani v Lekarniški ulici.

Ob tej priliki nočemo povdarjati potrebo izobrazbe, bilo bi to odveč. Narod, ki se noče izobraževati, ki ne ljubi napredka, je obsojen na smrt. Izobrazbe potrebuje še posebno naš čas. Živimo v času demokracije in ljudske samouprave v državah. Kuratela nad narodi, ki so jo izvrševali absolutistični vladarji, je odpravljena, ljudstvo je pri-

lo do samoodločevanja. Voli poslance v parlament, svetovalec v občino in druge samoupravne edinice. Svoboda je zahteva duševne in нравne zrelosti. Stariji spustijo svojega sina še le tedaj izpod družinske oblasti, ako mu zaupajo, da je sam zrel za samorodstvo. Vprašamo se, ali so narodi 20. stoletja zreli za visoke vrednote svobode, ki jim jo je dal svetovni preobrat? Bridke izkušnje zadnjih let nam žalibog dokazujejo, da ljudstva Evrope še nikakor niso na tisti umstveni in etični višini, da bi znala s pridom izrabiti velike dobrote demokracije. Politični in gospodarski kaos v naših povojnih ljudskih državah je večji ko v nekdanjih absolutistično vladanih monarhijah. Kdo je kriv? Demokracija sama kot taka, nikakor ne! Krivda je na narodih samih. Vladati in voditi samega sebe znajo le tisti, ki imajo jasno pamet in dobro voljo. Ako teh ni, je boljše, da jim ne daš svobode. Nezreli otrok se z nožem, ki ga dobi v roke, umori, tako pomeni tudi za marsikateri v 20. stoletju živeči narod svoboda nož, namesto blagoslova.

Po vsej pravici je zato veliki češki državnik Masaryk zahteval kot predpogoj za demokracijo umstveno in etično izobrazbo vsakega posameznega državljanca, potem še le bo mogoče moderne pridobitve svobode blagodejno izrabiti za vse sloje.

Žalibog, da to prepričanje še ni prodrlo. Koliko ljudi je dandanes, ki mislijo, da so predavanja šport in bolj zabava, kot resna stvar.

Če pa trdimo, da je izobrazba potrebna, potem ne mislimo znanja v navadnem pomenu, da si človek razširi svoje dušvno obzorje, dobi novo znanje v tej ali oni stroki, da je imeniten rokodelce, gospodar, obrtnik itd. SKSZ hoče širiti izobrazbo, ki ne pomeni samo razširjenosti uma, temveč tudi blazitve srca. Če tedaj se posebno v našem času zavedamo, da nam je potrebno poleg značaja še iskrenih duš za človeško občestvo. Zato se bo SKSZ prizadevala s svojimi predavanji na podlagi krščanskega naziranja dati ljudem ne samo nov kvantum znanja, temveč tudi ljubezni in iskrenosti. Nam ne bo to težko, saj je krščanstvo že samo po sebi ljubezen in iskrenost, treba nam je samo pokazati, — je in kakose naj na vseh poljih modernega tehničnega, gospodarskega in umstvenega življenja uveljavlja notranja preobrazovalna moč in energija krščanstva, ki bo mehanično moderno kulturo poživila in poduhovila.

Neprijetno je človeku pri srcu, ako koraka po modernih mestih in ulicah skozi morje hiš in po industrijskih predmestjih, kjer je tovarna pri tovarni. Povsod samo — stroji, umetni od človeka izumetničeni mehanizmi, ki jim mora človek služiti noč in dan kakor vprežno živinčce. Kako spraviti v moderno življenje tudi duha in iskrenost, da ne bo zgubil duše v mehanizmih, to je velik problem izobrazbe v 20. stoletju. Vse se suče okrog tega, kako naj rešimo modernemu proletarijatu, ki je prisiljen živeti zunaj žive božje narave med stroji v tovarnah, dušo in veselje do življenja.

Prosvetni kartel, ki sestavi načrt za letošnja predavanja, bo skušal po možnosti ta problem rešiti in svojim poslušalcem nuditi ne samo kopo znanja, temveč z znanjem vred tudi nekaj veselja do življenja. Letošnja sezona bo zato posvečena proučevanju občestva, da ne bomo ljudje samo družba, temveč tudi občestvo, ki ga ne drži skupaj sila, temveč ljubezen in zavest skupnosti. Zato se bo predavalo o glavni podlagi občestva, o družini, o modernih nevarnostih za njo, o delavskem in socialnem vprašanju na podlagi solidarizma, duševne skupnosti med delavcem in delodajalcem, o občini kot širši družini, njenih gospodarskih in socialnih nalogah, o novi šoli, ki naj bo izpopolnitev družine, o stanovanjskem vprašanju, ki naj bo v službi družin, ne pa kapitalizma, o državi, o politiki in strankah, ki naj bodo v službi skupnosti, ne posameznikov, o slovenstvu in njegovih nalogah v Jugoslaviji, o orlovstvu, umetnosti in vseh aktualnih vprašanjih. Načrt je velikopotezen in temelji v enem središču, ki je pripomagati moderni družbi, da zgradimo nov red družabnega življenja, ki ne temelji samo v zunanji izpopolnitvi tehničnega in gospodarskega življenja, temveč v duševni skupnosti vsega človeštva, ki živi v socialnih organizmih družine, občine, naroda, države in celokupne človeške družbe. Vabimo vse sloje, da sodelujejo in naše inteligente, da prevzamejo predavanja. — Dr. J.

Iz Maribora.

Mestni šolski svet in Slovenci. V našem mestnem šolskem svetu se zadnji čas godijo čudne reči, ki morajo vsakega Slovenca globoko zadeti v srce. Mestni šolski svet je poklican, da čuva in varuje slovenski značaj Maribora posebna na šolskem polju. Odkar pa sedi v tej korporaciji internacionalni socialdemokrat in nemškutar Bahun, pa je slovenski jezik izpostavljen njegovim nesramnim napadom. V eni zadnjih sej se je ta goreči prijatelj naših demokratov spravil celo na pesem «Hej Slovani», češ, da bi se pesem ne smela popevati v šolah, ker je hujskajoča in žaljiva za učence druge narodnosti. To je vendar velikanski škandal za mestni šolski svet, da si upa nemškutar Bahun tam napadati to staro, navduševalno pesem! In tega Bahuna in njegovo stranko, podpirajo in zagovarjajo na magistratu «narodni demokrati» Kejžar, Mulej, dr. Rosina, Weixl, Tomažič in drugi. Ali vas ni sram! Kaj poreče k temu škandalu «Tabor», ki se ga dosedaj še ni upal

ožigosati?! Le tako naprej, gospodje demokrati, kajti potem ne bomo več dolgo govorili o slovenskem Mariboru in vaša zasluga bo, če bo narodna zavest pojemale in še širilo nemškutarstvo pod patronanco Bahuna in njegovih tovarišev.

Bahun denuncijant. Iz vrst železničarjev se nam piše: Prav ste imeli, ko ste napisali v «Straži», da se je Bahun zopet pojavil kot denuncijant svojih tovarišev. Povem vam odkrito, kot nekdanji Bahunov somišljenik da večjega nagnjenja do podlega denuncijantstva menda nima kmalu kdo, nego Bahun. V Trstu je že od početka svojega službovanja igral vlogo velikega denuncijanta. V Mariboru je to svoje grdo delo nadaljeval. Kot dokaz navajam samo tovariša mestnega in obč. svetovalca Krajnika. Le vprašajte tovariši, kako podlo je nastopal Bahun proti Krajniku in celi vrsti kolegov, koji mu niso hoteli parirati. Da je socialna demokracija v Mariboru in okolici tako rapidno padla, je predvsem pripisovati dejstvu, da stoji na čelu socialistov v Mariboru neizogibni Bahun, kojega se naziva «grdogledi denuncijant».

Šikaniranje poštnih uslužbencev. Da se poštni uslužbenci šikanirajo na vseh koncih in krajih, to je že splošno znano. Da se jih je pa začelo tudi batiniti, to je pa najnovejše. Pred par dnevi je poštni uradnik Šuman pri mariborski izmenični pošti vrgel enemu mladeniču en paket tako nesrečno, da ga je ranil. Vzrok temu naj bi bil, kako je že navada pri pošti, da je prepočas delal. Nam je pa znano, da je fant priden za delo. Pripominjamo pa k temu, da je ta oddelek najslabši ker morajo ljudje od osmih zjutraj pa včasih celo do teme nepretrgoma in brez kosila težko delati. Kakor slišimo, je tam zbrano uradništvo, ki ljudi prav pošteno priganja in šikanira. Čudno se nam zdi, zakaj se pri takšnih dogodkih ne napravi tozadevni zapisnik? In kaj poreče k temu poštna direkcija? Mi svarimo tem potom zadnjikrat, da se naj to živinsko postopanje napram služabništvu že enkrat neha, ker bomo v bodoče prisiljeni zavzeti energične korake po drugi poti.

Nekaj iz kn. šk. dijaškega semenišča v Mariboru. Tukaj so se vršile ob Vseh svetnikih duhovne vaje za gojence, ki jih je v zavodu 50. Vodil jih je č. g. pater Florjan Ramšak S. J. iz Ljubljane. Sv. obhajilo pa je podmelil na koncu duhovnih vaj dne 3. novembra, na god sv. Viktorina, hišnega patrona, sam prevzvišeni knez in škof. — V dijaškem semenišču se preskrbujejo večinoma dijaki manj premožnih staršev, ki ne morejo plačevati polne oskrbnine, radi tega se išče odobrotniki, ki bi kaj darovali v denarju ali živilih. Vsak najmanjši dar je dobrodošel.

Ljudska predavanja prosvetnega kartela v Mariboru, odnosno Slov. kršč. socialne zveze, pričnejo v tekoči sezoni v petek, dne 9. novembra t. l. ob pol 8. uri zvečer v dvorani v Lekarniški ulici 6. Predvideno je, da se bodo vršila predavanja redno vsak petek ob isti uri in v istem prostoru in to od novembra do maja. (Če pa je v petek slučajno praznik, seve, predavanje vedno odpade). Letos je poskrbljeno, da bodo tvorila predavanja, dasi mnogolična, vendar celoto zase. Predavalo se bo o vseh perečih sodobnih in življenjskih vprašanjih, poskrbljeno pa je tudi za predavanje bodrilne vsebine. Opozarjamo na to vse člane naših društev, da bodo prihajali redno k tem predavanjem in privedli nanjo še svoje prijatelje in znance. Vstop k predavanju je seveda vsikdar prost in brez vsake vstopnine. — Prosvetni kartel v Mariboru.

Srebrni jubilej. Naš odlični somišljenik g. Jakob Rutnik in njegova žena Matilda — rojena Plepelec slavita danes petindvajsetletnico poroke! Jubilantoma naše iskrene častitke.

Iz podjetja Doctor in drug smo parkrat prinesli slučaje slabega postopanja z uslužbenci, sedaj se je pa ugotovilo, da je to samovoljno povzročal že odpuščeni knjigovodja. Radi to ugotavljamo ter pristavljamo, da sedaj ni več pritožb in da tudi za poprej ne zadene nobeno očitiranje vodstvo podjetja in posebej še g. ravnatelja Fischerja.

Na pomoč. V smislu sklepa odboroze seje Jugoslovanske Matice in v duhu resolucije zadnjega velikega manifestacijskega zborovanja v Narodnem domu za pravice materine besede zaslužjenih bratov se prireja v Mariboru «Rapalski teden» do 12. novembra. Prodajali se bodo v prid Jugoslovanski Matici znaki z napisom: Neodrešeni domovini — Rapallo 12. nov. 1921. (barvani a 5 D, nebarvani a 1 D). Znaki majo pečat podružnice Jugoslovanske Matice in podpis predsednika tukajšnje podružnice. Zadnjega dne — na dan obletnice Rapalla — v ponedeljek 12. novembra se vrši v tukajšnjem Narodnem gledališču Rapalski večer z govorom prof. dr. Franca Kovačiča, odbornika Jugoslov. Matice in predsednika Zgodovinskega društva o historičnem pomenu tega črnega dne. Pri večeru sodeluje mariborska Glasbena Matica in vojaški orkester pod vodstvom dirigenta g. Herzoga; na vzporedno bodo tudi druge umetniške točke in se natančni program objavi še tekom tega tedna. Odbor Jugoslovanske Matice v Mariboru se nada, da zlasti imovitejšim slojem, podjetjem, tvrdkam, bankam itd ni treba posebej povdarjati, kaj pričakujejo d njih bratje v neodrešeni domovini. Storite vsi svojo narodno dolžnost!

Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor. Vsled sklepa odboroze seje z dne 27. oktobra 1923 in v smislu pravil člen 32, sklicuje nadzorstvo Udruženja vojnih invalidov, podružnica Maribor, izvanredni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 11. novembra 1923 ob 9. uri dopoldne v prostorih restavracije «Kosovo» na Grajskem trgu. Vsak član mora prinesiti s seboj člansko knjigo, invalid tudi izvid nadpregleda. Kdor ni član, nima pristopa.

Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 28. okt. do 3. novembra 1923. Erysipelas ostalo 3, novih 0, ozdravljeni 2, umrl 0, ostane 1. Griža ostalo 6, novih 0, ozdravljeni 3, umrl 0, ostane 3. Skrlatica ostalo 4, novih 0, ozdravljeni 0, umrl 0, ostane 4. Difterija ostalo 1, novih 0, ozdravljeni 1, umrl 0, ostane 0.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

«Nebeški poslanec» je pljunil po tleh, da bi pokazal svoje popolno preziranje do vseh aristov, ki so hoteli dražiti «Sivo mačko».

«He — hm!» je godel. «Naročil je večerjo — pride nazaj —. Prirrokleti Anglež —!» je še pridjal, kot bi hotel ugovarjati zoper vso to oneganje in popraševanje zaradi enega samega dolgega Angleža.

«Pa kje je sedaj —? Ali veste, kje je?» je vprašala hlastno in položila svojo nežno belo ročico na njegov umazan rokav.

«Šel je iskat voz in konja», se je obregnil Brograd in robato stresel raz sebe lepo roko, ki bi jo bili principi in knezi s ponosom poljubili.

«Kedaj je odšel?»

Pa Brogradu je bilo očitno že preveč vsega tega popraševanja. Za svobodnega državljana, ki je bil enakovreden z vsemi drugimi ljudmi na svetu, za takega svobodnega državljana se ni spodobilo, da bi ga tile prokleti aristi izpraševali in mučili, — pa če so bili

Posteljne odeje (koltri) v raznih barvah in kakovosti se dobijo po zelo nizki ceni pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 539

DRVA

premog
oves
koruzo

opeko

trgovsko opravo, auto, šivalni stroj, voz proda

OSET ANDREJ

Maribor, Aleksandrova 57

Telefon 88.

JETIKA!

Zdravnik dr. Pečnik zdravi bolne na pljučih vsaki petek, tudi v četrtek v Celju, Cankarjeva ulica št. 11, II. Citajte njegove tri knjige o jetiki, v vseh knjigarnah. 915

Nepremočljivo blago za pelerine in pristni tirolski lodni se po nizki ceni prodajajo pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 590

Zimsko perilo, barhenti za obleke, barhenti in flanela za zimsko perilo, velika izbira sukna, kamgarna, ševijota itd. za moške in ženske obleke, koce, odeje, slamnjače, itd. itd. Vse to kupiš ugodno v manufakturni trgovini Fr. Majer, Maribor, Glavni trg št. 9. 591

tudi bogati. Gotovo se je bolj spodobilo zanj in za njegovo republikansko čast, če je bil kolikormogoče sirov in neolikan. Vljudno odgovarjati na vljudna vprašanja, — to je bilo brez dvoma znamenje hlapčevskega duha —.

«Ne vem —», je torej dejal odurno. «Povedal sem dovolj —. Prišel je danes —. Naročil je večerjo —. Odšel je —. Vrnil se bo —. Torej!»

In pljunil je še enkrat po tleh, da je pljusnilo. In ko je tako dovolj pokazal svojo popolno neodvisnost in svobodomiselnost, je oddrsal iz sobe in zaloputnil vrata za seboj.

XXII.

UPI IN NAČRTI.

Margareta se je zgenila. Rada bi bila poklicala godrnjavega krčmarja nazaj. Pa Andrej jo je ustavil.

«Pustiva ga, gospa! Bo bolje! Iz njega itak ničesar več ne spravite. Saj ste videli, kak je. In utegnil bi se mu vzbuditi sum —. Kdo ve, če se ne potikajo kaki vohuni tod okoli!»

«Malo mi je mar!» je dejala brezbrizno. «Saj vem, da je moj dragi soprog živ in zdrav in da ga bom vsak hip spet videla!»

«Pssst —!» je naredil vznemirjen. Glasno je govorila o svojem neugnanem veselju. «Tukaj na Francoskem imajo dandanes tudi zidovi ušesa!»

Naglo je vstal in šel poslušat k vratom, koder je izgnil Brogard. Ni bilo slišati drugega ko zamlklo godrnjanje in drsave korake. — Zlezel je tudi po po lomljenih stopnicah in pogledal v «gornjo sobo», če ne bi kje tam tičal kak Chauvelinov vohun.

Margareta ga je smehljuje se opazovala.

«Sva sama, gospod strežaj?» se je šalila, ko je spet prisedel. «Smeva govoriti?»

«Da! Toda kolikormogoče previdno!»

«Ampak čujte, kak zabrižen obraz mi kažete! Jaz bi plesala od veselja! Čemu bi se še bala? Naša jadrnica je v pristanu, vsak hip pripravljena na odhod, in Percy bo prišel, tule sem k nama bo prišel, vsak trenutek utegne vstopiti. Par besed — in šli bomo in rešeni bomo! Chauvelin s svojo tolpo še gotovo ni v Calaisu.»

«Ne, gospa! Bojim se, da stvar ni tako čisto gotova!»

«Kako mislite?»

«V Doveru je bil obenem z nama.»

«In vihar ga je zadržal, prav kakor naju!»

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stalna ulica št. 6, r. 2, z n. 2.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti,

po 6%

in stalnejše vloge po dogovoru.

«Res. Toda — nisem si upal vam prej povedati, bal sem se, da bi vas prehudo ne vznemirilo. Pravim, videl sem ga v pristanišču par minut preden sta stopila na ladjo. Vsaj prisegel bi, da je bil on. Preoblečen je bil v duhovnika. Sam satan, njegov pomočnik, bi ga ne bil spoznal. In čul sem, kako se je pogajal za jadrnico, ki bi ga naj nemudoma prepeljala v Calais. Prepričan sem, da je najpoznejše uro za nama tudi on odjadral.»

Margaretin obraz je upadel. Iznova ji je stopila v grozeči jasnosti pred oči nevarnost, ki je pretila Percyju. Chauvelin mu je bil trdo za petami, — tukaj v Calaisu je bil ta odposlanec francoske revolucionarne vlade vsemogočen, le besedico mu je bilo treba ziniti in vsa pota, vsi izhodi so se zaprli, nobena jadrnica ni mogla odpluti —, in —.

Vsa kri se ji je zdela da ji je zledenela. Čutila je, da se nevarnost bliža vrhuncu.

Begunci bi naj čakali na «Dušico» — ali pravzaprav na njegove pomočnike, kakor je bilo izprva dogovorjeno — v «Blanchardovi koči», na kraju, ki jim je bil nedvomno znan, in to danes, drugega oktobra. In Armand, ki o njem revolucionarji še niso vedeli, da je član «lige», on bi naj pripeljal begunce na dogovorjeno mesto. Vse to je izvedela Margareta od Chauvelina in tudi Andrej Foulkes je isto povedal. Povedal je pa tudi, da Percy ni imel več časa in tudi ne pripomočkov, da bi bil posvaril Armanda, ko je zvedel, za rop v «Zadovoljnem ribiču». Da se torej ne bo ponesrečil ves načrt in da ne bi begunci in z njim vred člani «lige» spet prišli revolucionarjem v roke, je na tistem usodnem lističu javil svojim pomočnikom, da sam «odpotuje jutri» in da bo sam osebno speljal svoje varovance čez mejo in na Angleško.

(Dalje prihodnjič).

Hiša enonadstropna, nova, z lepimi kletmi ter precejšnjim vrto m. Ljubljani, se zamenja za Maribor, eventualno proda. Tozadevna natančnejša pojasnila se dobe v trgovini I. Baloh, Maribor, Grajski trg 3. 638 10—1

Trgovina z mešanim blagom se pod zelo ugodnimi pogoji proda. Obseg: 1 lep trgovski lokal, 3 skladišča, stanovanje. Objekt se nahaja v majhnem mestu blizu železnice, na najbolj prometnem prostoru, ki ima najlepšo bodočnost. Lokali so pripravljeni za vsako obrt, tudi za večjo trgovino na debelo. Nadaljnji pogoji po dogovoru. Pismene ponudbe pod: «Trgovina» na Aloma Company, Ljubljana.

OGLAŠE
REKLAME ZA
SVE SVIJETKE
OGLASNE ORGANE
PRIŠTEDNJA
VREMENA
POSILA
NOVCA

Publicitas
d.d.
ZAGREB
GUNDULICEVA UL. 11
TELEFON 13-07

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHKE, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

INGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši. Podružnice in zastopstva v vseh mestih. Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. k. Filijalka; Maribor, Solška ulica št. 2.

Novo došlo!

vseh vrst angleško in češko sukno in drugo manufakturno blago, za jesensko in zimsko sezono. Cene resnično nizke, blago iz priznane najboljših tovarn.

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Vsak naj si ogleda zalogo in prepriča z enkratnim nakupom!